

Vyjádření školitele

k disertační práci Lenky Mundeové

Překlad prostředků mluvenosti v beletrii. Stoletá historie překladu Maupassantovy povídky Ivrogne

Disertační práce se zabývá překladem mluveného jazyka v beletrii z historického hlediska a empiricky zpracovává jednu konkrétní sadu textů: Maupassantovu povídku *Ivrogne* a pět jejích českých překladů. Spojuje v sobě „vnější“ translatický pohled (historie překládání povídky, dobové normy domácí a překladové literatury, recepce uměleckého textu) s pohledem textově-translatologickým, který v práci převažuje.

Před vlastní analýzou se doktorandka věnuje třem tématům, jež jsou pro uchopení problému nezbytná: stylistické stratifikaci češtiny a francouzštiny, vývoji překladatelských norem ve studovaném období a vývoji jazyka české prózy. Pokud jde o vertikální stratifikaci obou jazyků, poukazuje jak na kontroverze uvnitř obou lingvistických tradic (mj. kritizované členění češtiny na spisovnou, spisovnou hovorovou a obecnou), tak na složitost mezijazykového srovnávání stylistických rovin.

Textová analýza, jež je předmětem nejrozsáhlejší kapitoly č. 6, probíhá chronologicky podle jednotlivých překladů; každý oddíl obsahuje kumulativní srovnání daného překladu se všemi překlady předchozími. Zvolená kvantitativní metoda vyžaduje důslednou formalizaci a kategorizaci stylistických příznaků, která není vždy snadná ani jednoznačná, avšak přináší objektivní údaje, které přesahují rámec konvenčních analýz, mnohdy výběrových a subjektivních. Rozsah zkoumaného materiálu – jediná povídka v pěti českých překladech – se může zdát omezený: jde však o případovou studii, jež není jen souhrnným hodnocením, ale analýzou na úrovni jednotlivých slov.

Disertační práce rozpracovává zkoumaný problém v komplexním referenčním rámci, který přihlíží k normám domácí literatury a zahrnuje též např. dobové gramatiky češtiny. Autorka dospívá k řadě podstatných závěrů týkajících se rozdílného využití jazykových prostředků pro stylizaci mluvenosti v češtině a francouzštině, vlivu norem domácí literatury na literaturu překladovou či postupné emancipace mluvenosti jako svébytného prvku literárního jazyka.

Práce má přehlednou strukturu, výklad je srozumitelný a kultivovaný.

Několik otázek k obhajobě:

- Doktorandka si je vědoma toho, že mluvenost v reálném jazyce a její stylizace v literárním díle jsou dvě různé věci. Ukázaly se při analýze beletristických textů na jedné straně a při četbě literatury o obecné češtině na straně druhé nějaké systematické rozdíly?
- Závěry, že v českém jazykovém prostředí se sociální rozvrstvení projevuje v mluvě méně výrazně (str. 13), a na druhé straně že česká jazyková situace bývá... chápána jako diglosní (str. 15), vyznívají ve vzájemném spojení paradoxně. Jak lze tento paradox vysvětlit?

Předkládaný text považuji za zdařilý příspěvek k translatickému zkoumání, který splňuje nároky kladené na disertační práci. Doporučuji jej proto k obhajobě a navrhuji hodnocení *prospěla*.